

ΕΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΤΟΥ ΡΙΧΑΡΔΟΥ Ο' ΜΟΝΡΟΥ

ΣΑΜΟΥΕΛ ΚΑΙ ΥΙΟΣ

Ο μέγας Σάμουελ, τής 32ας Λεωφόρου, ένα πραγματικό καλάτι, του οποίου η μεγάλη πόρτα έμοιαζε με θριαμβευτική άρδα, ήταν ολόκληρο βυθισμένο στο κένθος. Ο μεγαλοτραπέζιτης Σάμουελ είχε πεθάνει ξαμνικά από κερανοβόλο εργαζαλική συμφορά.

Στο χωριό ο επιστάτης του μεγάρου, με μανήρη λιθρέα, στεκότανε όρθιος μπρός σ' ένα τραπέζι, στο οποίο ήταν ανοιγμένο ένα μεγάλο βιβλίο. Στο βιβλίο αυτό έγραφαν τα όνοματά τους όσοι πήγαιναν να υποβάλουν τα συλλυπητήριά τους. Στο βιβλίο αυτό είχαν γράψει κόλλας τα όνοματά τους οι πλουσιότεροι τραπέζιτες τής Νέας Υόρκης, βουλευτάι, γεροντοασταί, στρατηγοί, λαός ολόκληρος τέλος επισρημοίτων, που είχαν να υποβάλουν τα συλλυπητήριά τους στην έριμη χήρα του μίστερ Σάμουελ και στο γιό του 'Αρθούρο, ο οποίος με το επιχειρηματικό πνεύμα του και την τόλη, του, τόσο βρήθηκε τον πατέρα του να ήρθε σ' μεγάλη περιουσία τον τραπέζιτο Όζο «Σάμουελ και Υίος».

Απάνω στη μεγάλη κρεβατοκάμαρα, που μόλις τη φώτιζαν τα δύο κεριά του φερέτρου, γιατί τα παραθυρόφυλλα ήταν κλεισμένα, ή χήρα, τσακισμένη από τη λύπη, προσειχότανε δίπλα στο νεκρό, που ήταν άκωχη στο κρεβάτι του. Σ' ένα γραμείο δίπλα καθόταν ο 'Αρθούρος Σάμουελ και περιμεινόταν να τοποθετηθή ο νεκρός στο φερέτρο, διάβαζε διάφορα γράμματα και ταξινομούσε διάφορες σημειώσεις.

Και τότε, μέσα στην πένθημη έξημη σην, που την ταραζάν μόνο το τρέξιμο των κεριών τότε - τότε και των χαρτιών που έσταλάζανε και πετούσε ο 'Αρθούρος, ή χήρα βυθίστηκε σ' συλλογισμούς, αναπολώντας το παρελθόν. Με δέκα χιλιάδες φράγκα μόνο άρχισε το οικονομικό στάδιό του ο μακαρίτης ο άνδρας τής. Μά είχε πεοίθη στο μέλλον του. Μ' αυτές τις δέκα χιλιάδες άγούρασε στην άρχη ένα βατοράκι για τις ακροσχηματισμένες του ποταμού Χούδσον. Ύστερα, λίγο - λίγο, με την οικονομία του, άποχτησε ολόκληρο στολισμό ποταμοπλοίων και έγινε μέτοχος μίας μεγάλης αεροπλοΐας εταιρείας. Κατόπιν ανακατεύθηκε στο Χρηματιστήριο. Κι' από τότε άρχισε πεινά να σωφρείτο δολάρια και δολάρια. Τί χρηματιστηριακά κόλλα! Τί τομησηοί ύπολογισμοί, που πάντα όμως έστεφεν ή έπαυχία!... Κανείς δέν ήξερε καλύτερα από το Σάμουελ να εκμεταλλευθή το άνεβασμα και το κατέβασμα των διαφόρων μετοχών! Άγούραζε όσα είδη επούρευε να ήσπερμηθούν και κατούθωνε πάντοτε να τα πουλάη στην καλύτερη τιμή. Άπεροφώσε ολόκληρες περιουσίες. Οι αντίπαλοί του οίκου καταστρεφόντουσαν από τους ύπολογισμούς του κι' αυτός άνεβαινε πάντα. Η Τράπεζά του είχε θεμελιωθή πάνω σ' έξιπαι άλλων Τραπεζών και κάθε μέρα γινότανε πλουσιότερος, ισχυρότερος, φοβερός, άκαταγώνιστος.

Κι' όμως, παρ' όλη την κολοσιαία αυτή περιουσία, παρ' όλους τους δαιμονιώδεις κερδοσκοπικούς ύπολογισμούς, ο τραπέζιτης Σάμουελ διετήρησε πάντοτε κάποια τρυφερότητα, κάποιο ρομαντισμό, κάποια αίσθηματικότητα, που ο γιός του 'Αρθούρος της χαρακτήριζε ως άδυναμία. Και μέσα σ' ένα κοντί, που τότε πάντα φιλιαιμένο στο γραμείο του ο γέρο - Σάμουελ, είχε κλεισμένες, με θεσηκεναιική εύλάβεια, τις πρώτες δέκα χιλιάδες φράγκα, με τις οποίες είχε άρχισι το στάδιό του και τις επιχειρήσεις του. Αυτό το κοντί το είχε σάν φυλαχτό. Ήταν το γουρι του, που του έφερονε τόν πλούτο και την εύτυχία και παρ' ο γέρο - Σάμουελ δέν έκλεινε καμιά επιχειρήσι, χωρίς να ρίξη ένα τρυφερό βλέμμα, χωρίς να προσανήση, τρόπον τινά, στο κοντί με τις δέκα πρώτες του χιλιάδες.

Μά ο 'Αρθούρος έθεωρούσε ως άδυναμία την εύλάβεια αυτή του γέρον

όγαζε από την τσέπη του τα χειρόγραφα του έργου που έγραφε εκείνο τον καιρό και τους διάβαζε τα πιο χαρακτηριστικά μέρη του, τα πιο παθητικά, τα πιο κομικά, τα πιο περιέργα, προσπαθώντας να μαντήρη τί έντύπωση θα τους προσένοιθαν. Άν ήταν καλή, άφηνε τα μέρη ότως ήσαν, άν όμως δέν ήταν καλή, τότε τ' άλλαζε και ξανάκανε το περιαιμα.

Μιά μέρα κάποιος παπουτσιος άγρησε πολύ να πάη στον Στέρον ένα ζευγάρι παπούτσια, που τουχε στείλει για επιδιόρθωσι. Ο Στέρον τόν πλήρωσε, ύστερα όμως τόν έκλεισε στον κήπο του πσιπού του και, μολονότι ήταν χειμώνας κι' έκανε κρύο, τόν άφησε εκεί μια ολόκληρη νύχτα, για να τόν τιμωρήση για την καθυστέρησι.

Κάποτε άλλοτε ή υπηρέτηρία του πήγε στο χορό του χωριού. Φεύγοντας όμως λησμονών να κλείση την πόρτα του πσιπού. Όταν το είδε αυτό ο Στέρον, έστειλε κι' εφώνωξε από το χορό την υπηρέτηρία και την έβαλε να κλείση την πόρτα και ύστερα την άφησε να ξαναγυρίσει στο χορό...

και δέν μπορούσε να ζωνένη το ότι ή δέκα αυτές χιλιάδες έμεναν νεκρές, χωρίς να δύνουν εισόδημα.

Συγγνώμος με την μητέρα του, κι' ο 'Αρθούρος ήταν βυθισμένος σ' σκέψεις, ένα ταχτοποιούσε τις σημειώσεις και τα διάφορα χαρτιά του μακαρίτη πατέρα του. Τώρα που διαδεχόταν τόν πατέρα του στη διεύθυνση του Οίκου «Σάμουελ και Υίος», θα καθότανε αυτός στο θρόνο, γιατί ένα είδος οικονομικού βασιλείου ήταν κι' ή Τράπεζα Σάμουελ. Ένας Σάμουελ μπορούσε να κινή ό,τι ήθελε στην 'Αμερικη.

—Βασιλιάς! Είμαι βασιλιάς! είτε μέσα τόν ο νέος.

—Έξείνη τη στιγμή άκουσε τη φωνή της μητέρας του :

—'Αρθούρε, δέν πρέπει να ξεχάσις να βάλης μέσα στο φερέτρο του πατέρα σου το κοντί με τις δέκα χιλιάδες φράγκα. Ξέρεις, αυτό εινε ένα από τους κριώτερος όρους τής διαθήρης του!

—Ναι, ναι, είτε άνόρηστα. Ήταν κι' αυτό μια από τις άστείες ιδέες του πατέρα μου.

—Παιδί μου, είνε ρητή θέλησι του, είτε επιληρτικιά ή μητέρα του, και πρέπει να συμμορφωθώμε.

Έξείνη τη στιγμή έφτασαν και οι άνθρωποι που θα τοποθετούσαν τόν νεκρό μέσα στο φερέτρο.

—Έλα, φέρε το κοντί, 'Αρθούρε! είτε ή χήρα Σάμουελ, σκουπίζοντας τα δάκρυα, που πλημμύριζαν τα μάτια τής.

Ο 'Αρθούρος σηκόθηκε άναστηλώνοντας. Αυτό που άδανε του φανόταν άνόητο. Αυτές ή δέκα χιλιάδες φράγκα, έδω και είσιου χρόνια τώρα, έμεναν άχρησιμοποίητες, νεκρές. Άν άχρησιμοποιούντο, θα είχαν γίνει τώρα εκατό χιλιάδες τούλάγιον! Στο έξης θάμεναν στη γη, θαμνές, δίπλα σ' ένα πτώμα, που δέν μπορούσε ούτε να τις χαρή, και θα ζανόντουσαν. Και γιατί ότ' αυτά, γιατί; Για να εκληρωθή ή αίσθηματικη άδυναμία ενός γέρον, που ποιος ξέρει τί μάγκη δύναμη απέδιδε στα ζώηματα αυτά. Μά, για σκεφθήτε! Μπορούσε ποτέ ένας νέος άνθρωπος, χωρίς προλήρηες, έξιπνος και άτηλλαγμένος από όλες τις άνόητες δεισιδαιμονίες, μπορούσε να σέβεται τέτοιες παράλογες άδυναμίες;

—Άν έζουσε ο μπαμπάς, συλλογιόταν ο 'Αρθούρος, κι' άν μπορούσα να τού τα έξηγησω όλα αυτά, είμαι βέβαιος πως θα μούδινε δίκιο. Μά πως να γενισώ το κεφάλι τής μαμιάς;...

Πράγματι, ή χήρα Σάμουελ, που με το βλέμμα τής παρακολούθουσε τόν ψυχικό άγωνα του γιού τής, είτε με φωνή άσθηρη και σταθερή :

—Έλα, 'Αρθούρε, πρέπει να εκληρωώσουμε την τελευταία θέλησι του πατέρα σου!...

Δέν χωρούσε πειά συζήτησι. Ο νέος πήρε το κοντί από τη βελούδινη βίασι του, όπου ήταν τοποθετημένο τόσα χρόνια τώρα, και το έβαλε στα πόδια του νεκρού.

—Έτσι! είτε μόνο ή χήρα.

Κι' ύστερα επρόσθεσε :

—Τώρα πάω να ντυθώ για την κηδεία...

Έκλειστηκε στο δωμάτιό τής και οι άνθρωποι του φερετροποιείου έτοιμαζόντουσαν να τοποθετήσουν το νεκρό μέσα στο φερέτρο.

—Περιμεινάτε μια στιγμή! είτε ο 'Αρθούρος. Περιμεινάτε!

—Ο κύριος επιθυμεί να ιδη για τελευταία φορά τόν πατέρα του;

—Άκριβώς, θέλω να τόν άποχαιρετήσω!...

Οι άνθρωποι του φερετροποιείου, συνθησιμένοι να σέβονται αυτού του είδους τις θελήσεις των συγγενών των νεκρών, άπομακρονήθηκαν από το φερέτρο, ενώ ο 'Αρθούρος έμψήριζε :

—Μά όχι! Θάταν στ' αληθινά άνοησι!

Άνοιξε γρήγορα το κοντί, έπηρε τα χριματια που ήσαν μέσα και τα εκλείδωσε στο γραμείο του. Ύστερα, μια ιδέα του ήθε έφραγκά στο κεφάλι. Έκλήθησε μπροστά στο γραμείο, έκοψε ένα φύλλο από το χαρτί των τσεκ με την επικεφαλίδα του Οίκου Σάμουελ κι' έγραψε :

ΣΑΜΟΥΕΛ ΚΑΙ ΥΙΟΣ Νέα Υόρκη, 4 Δεκεμβρίου 1930

Πληρώσατε, παρακαλώ, τώ κομιστή το ποσό των δέκα χιλιάδων φράγκων.

Αρθούρος Σάμουελ

—Έτσι, σκέφτηκε, ο καυμένος ο μπαμπάς θα πάη εύχρηστιμένος στον άλλο κόσμο. Ξέρει καλύτερ' από κάθε άλλον, πως αυτό το τσεκ είνε το ίδιο σάν νάμα μετρητά χριματια...

Μ' αυτό τόν τρόπο καθυστάχασε τη συνειδήσι του, συμβιβάζοντας το σημάδι τόν με την τελευταία θέλησι του πατέρα του. Έβαλε το τσεκ αυτό μέσα στο κοντί κι' ύστερα, γυρίζοντας προς τους άνθρώπους του φερετροποιείου, είτε :

—Έτελείωσα, κύριοι! Μπορείτε τώρα να κάμετε τη δουλειά σας!... ΡΙΧΑΡΔΟΣ Ο' ΜΟΝΡΟΥ

Διάβαζε διάφορα γράμματα και ταχτοποιούσε τις σημειώσεις